

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO IX.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, 7. oktobra 1926.

Telefon št. 552.

STEV. 117.

Neumorno pobijanje draginje.

Naše sodnijske oblasti so pri pobijanju draginje res neumorne. O tem se lahko prepričamo, če pogledamo Uradni list ljubljanske in mariborske oblasti. Ni skoro številke, da ne bi bilo v njej ene ali več razzsodb radi »verizništva«; zadnja jih ima celo šest. Danes, ko niso samo priznani ekonomisti prepričani, da se draginja ne da odpraviti s sekuro, ampak zna že tudi vsak lajik in so celo najširši konsumentski krogi prepričani, da ni iskati povzročitelja draginje pri domačem branjevcu, ampak da ležijo vzroki za to mnogo globlje, moramo na žalost ugotoviti, da se uporablja pri nas še vedno prosluli protidraginjski zakon. Je to pač za Slovenijo specialiteta, na katero pa ne smemo biti preveč ponosni. Imamo »Službene Novine«, koje prinašajo vse mogoče razglase, objave o hajdukih itd., toda razzsodb, kakor jih prinaša naš uradni list, tam zaman iščemo. Da res ne bi bilo po vsej državi tako nevarnih »zločincev«, katerih imena se mora javno ožigosati, kakor jih imamo mi v Sloveniji?

Skoro vedno se kaznuje trgovec ali obrtnika samo radi tega, ker ni imel na predmetih označenih cen tako, da bi jih bil lahko vsakdo razločno videl. Drugi »zločinci« so le redke izjeme. Med obsojenimi najdemo navadno samo trgovce z deže, kjer nimajo varnostni organi najbrže nobenega drugega važnejšega posla, kot da motrijo vsak dan izložbena okna trgovcev. Potrebno bi bilo, da bi v to posegla občinska predstojništva in podučila svoje policijske organe, naj bi posvečali

več pozornosti varnosti trgovin, nego izložbenim oknom. Cen se ne da regulirati s pendrekom. Rešitev velikega problema draginje se s kaznovanjem posameznih trgovcev ne pomakne niti za ped naprej, nasprotno so cene baš v času, ko se je zakon o pobijanju draginje najstrožje izvajal še porastle, ne morda radi izvajanja tega zakona, kakor ne bo mogel zakon nikdar uplivati tudi ne na padanje cen, ampak zbog splošnega položaja, ki je tedaj slučajno vladal in zbog vseh onih gospodarskih faktorjev, ki diktirajo z neodoljivo silo porast in padeč cen. To so ugotovili vsi drugi narodi, po vseh državah, do tega prepričanja je moral priti vsakdo tudi pri nas in pričakovati je, da pridejo počasi do tega spoznanja tudi naše oblasti. Do tedaj pa še bo zakon še izvajal, žigosalo se bo trgovce in obrtnike, jim jemalo dobro ime, vse kar so si s trdom in poštenim delom tekoma dolgih let pridobili, postavljalo na pranger, samo radi formalnosti. In to je, radi česar ponovno zahtevamo od vseh merodajnih faktorjev, zlasti od narodnih poslancev, da se ta zakon, ki je že davno izgubil vsak pomen in se danes uporablja samo za to, da se žigosa male trgovce in obrtnike, katerih obratovanje ni z vprašanjem omiljenja draginje v prav nobeni zvezi, takoj ukine. Dovolj je bilo že kaznovanih, dovolj žigosanih, slovenska trgovina je radi tega znatno izgubila na svojem ugledu, utrpela tudi težke gmotne posledice, zato naj bi se že enkrat končalo s takimi sredstvi!

Evropski železni kartel.

Elemér Hantos, ogrski državni tajnik piše:

»Gospodarsko zblizanje narodov se vrši na različnih poljih, na trgovsko-političnem, tehniškoprometnem, državnopravnem in diplomatskem. Med vsemi možnostmi približanja je oni način najbolj naraven, najbolj preprost in najbolj uspešen, ko se različne produkcijske panoge mednarodno združijo in se na ta način začne vršiti racionalizacija svetovnega gospodarstva. Ze več časa je veliko število uglednih narodnih gospodarjev in gospodarskih voditeljev prišlo do prepričanja, da se more evropska ali vsaj srednjeevropska gospodarska združitev doseči hitreje z organizacijo zasebnogospodarskih interesov kot pa z državnimi pogodbami in političnimi odredbami ter diplomatskimi koraki. Pravkar sklenjeni gospodarski železni kartel je samo nov člen v dolgi verigi evropskega gospodarskega prepletanja; začelo se je s pogodbo o plovi, nadaljevalo se je z dogovorom glede kalija, dobilo sedaj svoj izraz v železnem kartelu in se pripravlja nadalje na številnih drugih poljih industrije in trgovine.

Karteli so mogočno sredstvo za racionalizacijo svetovnega gospodarstva. Industriji veliko več koristijo kot pa visoka zaščitna carina. Njih dinamična moč za razširjenje in izpopolnitev produkcije ima slednjič vendarle tudi pocenitev za posledico. Pocenitev produkcije pa pomeni vselej tudi napredek gospodarstva. Da nam možnost, da potrebe gospodarstva hitreje zadovoljimo, kar mora biti ja slednjič končni cilj vsake gospodarske politike.

Železni kartel ni prava oblika evropske interesne skupnosti v povojni dobi. A dogovor, ki so ga sklenile štiri zapadnoevropske in osrednjeevropske države, je značilen dokaz za to, da se evropsko gospodarstvo ne bo več po narodih razzkrojilo, temveč da se bo združilo v zavesti interesne skupnosti. Dogovor pomeni važen korak na edini pot, ki jo mora iti evropsko narodno gospodarstvo, da lahko z upom na uspeh brani svojo pozicijo v boju z drugimi svetovnogospodarskimi okraji.

RASTOČA PASIVNOST ITALIJSKE TRGOVSKE BILANCE.

Od junija na julij je vrednost v Italijo importiranega blaga od 2484 milijonov lir padla na 2063 milijonov, torej za 421 milijonov. Vrednost eksportiranega blaga je padla od 1685 na 1324 milijonov, za 361 milijonov. V lanskem letu so importirali za 1851 milijonov lir blaga, eksportirali so ga pa za 1392 milijonov; eksport je bil torej v letošnjem juliju približno isti kot v lanskem, import pa za 200 milijonov večji. V prvih sedmih letošnjih mesecih je v primeri z isto dobo lanskega leta narasla pasivnost od 6286 na 6682 milijonov lir.

OGRSKA OBRESTNA MERA.

Pod predsedstvom ogrskega finančnega ministra so se vršili v Budimpešti razgovori z voditelji Narodne banke in centralne denarnih zavodov, in se je to-le sklenilo: Tako pri Narodni banki, kakor

pri centrali denarnih zavodov se odpravi sistem kreditnega kontingentiranja in dobijo podeželni zavodi veliko kredita, kolikor ga hočejo. Kredite dobijo po 6 odstotkov in se morajo zavezati, da jih bodo oddajali naprej največ po 12 odstotkov. Uradno se bo strogo nadzorovalo, da se 12-odstotna obrestna mera ne bo prekoračila; proti onim podeželnim zavodom, ki bodo zaračunali višjo obrestno mero, bosta nastopali Narodna banka in centrala denarnih zavodov z vso strogostjo. Prva odredba bo ukinjenje v dajatvi kreditov.

INDUSTRIJSKA ZGRADBA ZVEZE SOVJETSKE REPUBLIK.

Najvišji Narodnogospodarski svet Sovjetske zveze je izdelal pregled onih industrijskih podjetij, ki so bila zgrajena tekom revolucije, in pa onih, ki jih gradijo sedaj. Skupna vrednost vseh teh obratov je 831.5 milijonov rubljev. Brž ko bodo vsa stavbna dela pri obratih končana, se bo dvignila vrednost za 404.2 milijonov rubljev in se bo število delavcev zvišalo za 140.000. Glede posameznih delov Sovjetske Rusije se razdelijo že zgrajeni in gradeči se obrati takole (v milijonih rubljev): 1. Ukrajina 517.6; 2. Centralni industrijski okraj 121.7; 3. Ural 66.5; 4. Severozahod 31.8; 5. Severni Kavkaz 33.3; 6. Kirgiška republika 25; 7. Transkavkaška zvezna republika 12.8; 8. drugi okraji 22.8; skupaj 831.5. Kakor vidimo je daleko na prvem mestu Ukrajina, na katero pride 62% vse svote, skoraj dve tretjini. Daleč zadaj je kot druga Centralna Rusija, spet daleč za njo pa Ural; na te tri pride skoraj 85% vse svote.

V Ukrajini so začeli letos graditi veliko kovinskoindustrijsko podjetje (v Krivem Rogu), dovršili ga bodo v letih 1931 in 1932. V premogovnih okrajih Ukrajine delajo vrsto velikih in malih premogovnikov, prav tako tudi več elektrarn. V centralnem industrijskem okraju gradijo velike predilnice, ki dobo dogotovljene leta 1928; ena elektrarna je že pod streho, tri druge bodo postavili še letos. Dalje gradijo kemične tovarne za proizvodnjo dušika in ciankalija, tovarne za proizvodnjo organskih polfabrikatov, mila itd. V nižjem Tagilu (Ural) gradijo tovarno vagonov, v Čeljabinsku (Ural) postavljajo veliko elektrarno, v permski guberniji tovarno za proizvodnjo klora, v Sevedni Kavkaziji tovarne za izdelovanje poljedelskih strojev, tovarne cinka in stekla, v kirgiški republiki bakrene, svinčene in cinkove rudnike, v Transkavkaziji tkalnice in bakrene rudnike.

Opustitev detajlne prodajalne Državne zaloge šolskih knjig in učil. Prejeli smo s prošnjo, da priobčimo: Od ministrstva prosvete imenovani upravni odbor »drž. zaloge šolskih knjig in učil« se je na seji 4. t. m. konstituiral ter začel z reorganizacijo zaloge v smislu tozadevnega od ministrstva prosvete izdanega pravilnika. Državna zaloga šolskih knjig se bo pečala samo z zalaganjem šolskih knjig ter njih oddajo na debelo. Dosledno je upravni odbor v tej seji sklenil, da opusti detajlno prodajalno v Ljubljani, Gradišče. (Zdi se, da so imeli naši članki vendar nekaj uspeha, toda mi smo zahtevali spremembo pravilnika in utemeljeni zahtevi se bo moralo tudi ugoditi, ker pravilnik v sedanjih oblikah nevarno ogroža vse naše trgovce s knjigami in pisarniškim potrebščinami in dokler nimamo pravilnika, ta nevarnost ne bo odpravljena. Op. ured.)

Prvi panevropski kongres na Dunaju.

V nedeljo je bil na Dunaju otvorjen prvi panevropski kongres, katerega je sklical grof Coudenhov-Kalergi, ki je dobil zaslombo pri češkoslovaškem zunanem ministru dr. Benešu, Cailiauxu, predsedniku nemškega parlamenta Pavlu Loebeju, Nikoli Političu in pri bivšem italijanskem ministru grofu Karlu Sforzi. Celo ruski delegat Kerenski se udeležuje kongresa. Tako so se na tem kongresu zbrali odlični zastopniki političnega, kulturnega in gospodarskega sveta vseh krajev. Dr. Beneš pozdravlja kongres s posebno brzojavko, sporoča pa, da se ga sam ne more udeležiti, ker ga zadržujejo nujni posli.

Kakor znano, razpravlja panevropski kongres o združitvi vseh držav na evropskem kontinentu. Želja po mirnem sožitju vseh narodov na evropskem kontinentu, stremljenje po odstranitvi vseh meja, vseh težkoč, koje danes ovirajo vzajemno mirno življenje bodisi v gospodarskem, kulturnem ali socialnem oziru, je rodila idejo Panevropce. Ta ideja je dobila danes že tako močna tla, da je našlo sklicanje panevropskega kongresa vsepovsod najugodnejši odziv. Mogoče se bo pa prav na kongresu pokazalo, da razmere niso za realizacijo Panevropce že zrele, da se povojna vihra ni še podela, da se duhovi še niso tako pomirili, da bi mogel panevropski pokret v doglednem času priti do pozitivnih uspehov. Toda o tem bomo govorili po kongresu.

Zborovanje se vrši v veliki dvorani koncertnega doma, okrašeni z zastavami vseh držav, koje so poslale svoje delegate. Raz palače visi pa panevropska zastava: modra svilenca, s solncem v sredini, iz katerega se širi 28 žarkov, to je 28 evropskih narodov. Kongres je otvoril in mu predseduje dr. Seipel. Po otvoritvenem govoru je povzel besedo predsednik nemškega parlamenta, ki je v glavnem povdarjal, da pomeni panevropski pokret edini izhod iz sedanjega položaja v Evropi. Panevropski pokret ni naperjen proti nikomur, torej niti proti Društvu narodov. Ruski delegat Kerenski je med drugim izjavil, da je povojni gospodarski, socialni in politični položaj tak, da je treba ustanoviti zedinjene države zapadne Evrope.

Pri večernem zborovanju so različni zastopniki med drugim izvajali: Treba je najprej priznati enkopravnost vseh držav in šele potem bo mogoče govoriti o panevropski zvezi. — Po političnem Locarnu je Evropi nujno potreben gospodarski Locarno. — Evropa je vojno izgubila in mora v lastnem interesu preprečiti v bodoče vsako krvoprelitje. — Narodnim manjšinam je treba zajamčiti enake pravice, in sicer ne samo na papirju, marveč tudi v praksi. — Panevropska unija bi se dala organizirati po vzorcu ameriške, angleške ali ruske gospodarske federacije. S tem bi dobil vsak narod ogromno tržišče z 250 milijoni odjemalcev. Treba je ustanoviti evropsko gospodarsko unijo, ki bi se pridružila velikim unijam Amerike, Anglije, Rusije. — Sklicati je evropsko carinsko in trgovsko konferenco.

O poteku in rezultatih kongresa bomo še podrobneje poročali.

čl. 354 trg. zak. vice po čl. 335 namesto po Zgrešena izbira volilne pra-

(Konec.)

Prizivno sodišče prizivu ni ugodilo. Prvo sodišče je pravilno ugotovilo, da je tožnica prodala tožencu razne stroje in strojne dele za dogovorjeno kupnino v zneskih Lit. 53.000 in 55 tisoč. Po nesporni vsebini dogovora z dne 20. junija 1924 sta se morali obe kupnini plačati namesto v gotovini, v določeni množini lesa po določeni ceni, ki je bila za podstavo obračunu za dobavljeni les. Ker je bil med strankama dogovorjen kupni predmet, t. j. stroji in strojni deli in določena kupna cena, je prvo sodišče pravilno zaključilo, da gre med strankama za kup v smislu čl. 354 trg. zak. in §§ 1053., 1055. obč. drž. zak., ker je bil toženec dolžan za kupljene stroje dobaviti določeno množino lesa enake vrednosti kakor se je med strankama dogovorilo za stroje. Dobava lesa je med strankama morala veljati kot plačilo kupnine tudi v smislu § 1414 o. d. z. in je ves posel smatrali kot enoten posel, pri katerem je imela v pogledu na prodajo strojev in strojnih delov tožnica vlogo prodajalca, toženec pa vlogo kupca, ki je pa moral kupnino plačati namesto v gotovini v obrokih z lesom. Če je torej, kar je med strankama tudi nesporno, toženec storniral pogodbo, ker mu tožnica po zahtevi ni izročila kupnega predmeta, se je poslužil samo pravice, ki mu jo daje čl. 355 trg. zak. kot kupcu. Če se je pa toženec poslužil svoje zakonite pravice, tožnici ni odgovoren za škodo, ki jo je tožeča stranka baje utrpela, ker si je tožnica to škodo sama zakrivila, ker je bila sama v zamudi, ko na prvi stopnji niti trdila ni, da je bila s svoje strani pripravljena, da izpolni pogodbo, t. j. da izroči stroje. Če je bil torej toženec pri tem enotnem poslu kupec, je bila tožnica prodajalka, ki se je morala ravnati po predpisih čl. 354 trg. zak., če je bil toženec z dobavo lesa, t. j. s plačilom kupnine v zamudi. Podelitev naknadnega roka v smislu čl. 356 trg. zak. je bila brez pomena, ker je toženec 20. avgusta 1924 že sam storniral pogodbo in je bilo tožnici na voljo dano, da zoper toženca uveljavi svoje pravice, vendar le tako, kakor to predpisuje čl. 354 trg. zak., po kateri določbi tožnica ni upravičena zahtevati zgolj odškodnino radi neizpolnitve pogodbe. Ob tem stvarnem položaju je pa tudi brez pomena, če je tožnica 27. septembra 1924 pisala tožencu, da bo odstopila od pogodbe, ker je toženec že sam poprej storniral pogodbo. Prvo sodišče je torej iz dejanskih navedb strank v zvezi s pismom 27. septembra 1924 pravilno zaključilo, da sledi iz tega zavrnitev tožbenega zahtevka, ko tožnica v pravdi niti trdila ni, da je morala

stroje izročiti še le po plačilu kupnine, t. j. po popolni dobavi lesa.

Revizijsko sodišče reviziji ni ugodilo. — Določbe čl. 337 do 359 trg. zak. so uporabljive samo za trgovinske kupe, trgovinske kupo-prodajne pogodbe. V tem sporu po strankah sklenjeni pogodbi sta sicer res videti menjalni in ne kupni pogodbi, ker je bilo dogovorjeno med strankama, da toženec za stroje in strojne dele, dobavljene od tožnice, dolžno kupnino plača z lesom. V resnici pa sta bili sklenjeni prvotno pravilni kupni pogodbi in se je le naknadno določila dobava lesa kot nadomestek kupnine. Po posledicah in pravnem učinku je radi tega vzeti, da gre za trgovinsko opravilo, ki v njem nastopa tožnica kot prodajalka strojev in strojnih delov, na drugi strani pa toženec kot kupec teh predmetov proti plačilu v gotovini, ki se je s posebno pogodbo naknadno spremenila v dobavo lesa. Gre torej v celoti za eno kupno pogodbo, najsi je navedeno pogodbo zase imeti tudi za kupno pogodbo glede lesa. Pravna presoja po prizivnem sodišču je torej pravilna. Kajti tožnici je ob zamudi nasprotne strani kot kupca bilo predpisano postopanje kot prodajalki v členu 354 trgovskega zakona. Po neprerekanih podsodnih ugotovitvah je toženec 20. avgusta bil naznanil tožnici, da odstopa od pogodbe, kar znači, da kupljenih predmetov ne sprejme in da kupnine ne plača. Ali je bil ta odstop v zakonu utemeljen, tu dalje ni vzeti v poštev, kakor tudi ne, ali je toženec pri tem postopal pravilno. Tožnico je pa toženčev odstop od pogodbe oprostil dolžnosti, da od svoje strani podeli tožencu naknadni rok za izpolnitev pogodbe, ako ga je smatrala mudnega in je sama od svoje strani hotela odstopiti od pogodbe ali zahtevati odškodnino radi neizpolnitve (čl. 356 trg. zak.). Svoje zahteve pa je tožnica morala staviti v skladu s čl. 354 trg. zak., česar pa ni storila. Kakor sama navaja, v svojem pismu od 27. septembra, ni odstopila od pogodbe, marveč za primer neizpolnitve zahtevala od toženca odškodnino radi neizpolnitve. Odškodnina pa je gre le tedaj, če namesto izpolnitve na račun kupca proda pogodbeno blago, česar ni storila in niti ni trdila, da je storila. Tožnica je pač prezrla, da ji v tem enotnem poslu gre samo vloga prodajalca, radi česar ji ne gredo pravice v smislu čl. 355 trg. zak., ki jih ima le kupec. Tožbeni zahtev, kakor je stavljen, bi mogel biti upravičen zamo za primer, da je s predhodno prodajo kupnih predmetov dokazana konkretna škoda, ki jo ima prodajalec radi neizpolnitve pogodbe po kupcu. Abstraktne škode pa prodajalec v smislu čl. 354 trg. zak. ne more uveljaviti. Tožba torej že iz teh razlogov ni upravičena. R. St.

ANGLEŠKA OBRESTNA MERA.

Angleška banka (Bank of England) je pustila svojo obrestno mero nespremenjeno. Bali so se, da jo bo vsled slabosti funtovega tečaja zvišala. Najbrž pričakujejo, da bo premogovni štrajk kmalu končan, s čimer bi bila angleška plačilna bilanca bistveno razbremenjena in bi povišanje obrestne mere ne bilo potrebno. Ni pa še gotovo, če jesenske zahteve vseeno ni bodo dvignile obrestne mere. Tudi strah, da bi Federal Reserve Bank v New Yorku zvišala obrestno mero, menda ni upravičen. Mislijo, da sta se ravnatelj Angleške banke in vodja Federal Reserve banke dogovorila, in bi se zvišanje obrestne mere izvršilo istočasno v obeh zavodih, če bo sploh do tega prišlo.

Trgovina.

Ogrska eksportna hiša v Kopenhagen. S pomočjo ogrskega poljedelskega ministrstva so uredili v Kopenhagen (Kopenhagen), glavnem mestu Danske, pod naslovom »Ogrska hiša« veliko eksportno napravo. V tem posloju se prodaja skoraj izključno le ogrsko blago, v prvi vrsti moka, vino, sadje in preka-jeno meso. »Ogrska hiša« služi propagandnim namenom in hoče pospešiti ogrski eksport. Ogrji pa res na vse pridejo. Ali ne bi bilo kaj podobnega tudi pri nas mogoče? Kaj če bi se napravila taka »Jugoslovanska hiša« n. pr. v Italiji?

Osnovanje d. d. za eksploatacijo bakrenih rudnikov v Albaniji. Albanski minister za gradbe in poljedstvo v Tirani je odobril pravila družbe »Bakarni rudnici Puka« d. d. — Skadar. Delniška glavnica znaša 5.000.000 zlatih frankov. Razdeljena je na 200.000 delnic, vsaka po 25 zlatih frankov. Podpisovanje delnic se vrši pri Srbsko-Albanski banki na Cetinju in njenih filijalkah v Skadru vključno do 15. oktobra 1926.

Zastopnik testilne stroke. Izučen trgovec modne stroke, 37 let star, išče mesta kot potnik. Naslov pove uprava lista.

Ogrski trgovci s čevlji proti Bati. — Te dni se je vršil v Budimpešti občni zbor Zveze ogrskih trgovcev s čevlji. Na dnevnem redu je bil tudi predlog, da se Zveza zavaruje proti uvozu čevljev iz tovarne Bata. Zastopnik grosistov je izjavil, da nimajo grosisti nikakega povoda prekiniti kupčijske zveze z Bato. Večina pa je sklenila, naprositi ministra trgovine, da zavrne prošnjo navedene tovarne, da se ji dovolijo olajšave za uvoz njenih izdelkov na Ogrsko.

Ogrji in mi. Iz Budimpešte pišejo: Ogrska trgovina in industrija imata velik interes na tem, da pride zopet do ožjih stikov z Jugoslavijo. Ogrska je bila zmeraj tranzitna dežela za jugoslovanski import in eksport in hoče to vlogo dobiti spet nazaj. Tudi jugoslovanskemu gospodarstvu mora biti veliko na tem, da se vzpostavijo stare zveze in stari stiki. Ta gospodarska potreba je dobila svoj izraz v preorientaciji ogrske zunanje politike; interesna zastopstva ogrske industrije in trgovine skušajo doseči direktne zveze z zastopstvi jugoslovanskega gospodarstva in hočejo z javnim poudarjanjem preorientacije ogrske gospodarske politike pospešiti zблиžanje jugoslovanskih gospodarskih organizacij z ogrskimi gospodarskimi čimileji. — Smo radovedni, kateri zajec tiči za tem grmom.

Konkurzni oklic. Razglašen je konkurz o imovini Janka Potočnika, trgovca z usnjem in čevljarskimi potrebščinami v Škofji Loki št. 126. Prvi zbor upnikov pri okrajnem sodišču v Škofji Loki dne 11. oktobra 1926 ob devetih. Oglasitveni rok do dne 31. oktobra 1926. Konkurz je nadalje razglašen o imovini Angele Laznikove, trgovke v Trbovljah I. št. 426. Prvi zbor upnikov pri okrajnem sodišču v Laškem dne 4. oktobra 1926 ob devetih. Oglasitveni rok do dne 15. novembra 1926 pri okrajnem sodišču v Laškem.

Industrija.

Import poljedelskih strojev v Rusijo. V preteklem gospodarskem letu so uvozili v Sovjetske države za 25.107.000 rubljev poljedelskih strojev. Med importirji so v prvi vrsti U. S. A. z 10.440.000 rublji ali 41.6%; nato Nemčija s 6 milijoni 453.000 = 25.7%, Češkoslovaška s 3.140.000 = 12.5%, Švedska z 2.874.000 = 11.45%, Avstrija s 1.682.000 rublji ali 6.7%. Tem državam sledi pet drugih držav z importom 54.000 do 200.000 rubljev.

Država kartelov je sedanja Ogrska. Na področju bivše avstro-ogrške monarhije, ki je imela preko 50 milijonov prebivalcev je poslovalo 32 kartelov, v sedanji okrajni Ogrski, ki šteje samo 8 milijonov prebivalcev pa je že sedaj 28 kartelov, a nekateri se še snujejo. Na Ogrskem karteli, ki obstoje za najrazličnejše predmete, vedno pridobivajo na moči. Nekateri od njih imajo skoro stališče monopolov na škodo konzumentov in trgovine. Zato se vedno bolj odločno zahteva, da se uveljavi zakon, ki naj bi preprečil pretirano zaščito karteliranja.

Napredovanje poljske železne industrije. Poljska železna industrija je zaznamovala v juliju izdatno pomnoženje produkcije v primeri z junijem. A produkcija ne presega samo junijeve, temveč gre tudi daleko nad povprečnost lanskega leta. Eksport železnine pa tudi v juliju še daleko ni dosegel lanske mesečne povprečnosti. Na drugem mestu pri-

LISTEK.

ODREDBE O DRŽAVNIH NABAVAH PO ZAKONU O DRŽAVNEM RAČU- NOVODSTVU O NJIHOVEM IZVA- JANJU V PRAKSI.

(Referat tajnika Centrale industrijskih korporacij g. dr. Cvetka Gregoriča na IV. gospodarskem kongresu v Beogradu.)

(Nadaljevanje.)

Razveljavljanje licitacij.

Mnogo pritožb čujemo radi pogostega razveljavljanja licitacij, očitno brez upravičenih razlogov. Tako se dogaja, da se licitacije razveljavljajo radi nepravilnosti, koje se ugotove pri dražjih ponudnikih. Zakaj se dobava ne odda najcenejšemu ponudniku? Licitacije se vrše pogosto pod takimi okolnostmi, da vzbujajo sumnjo nepravilnega poslovanja. Dogaja se tudi to, da oblastvo razpiše licitacijo, a niti ne namerava nabavo oddati, ampak se hoče samo informirati o cenah.

Vsaka dobava povzroča ponudnikom stroške, izgubo časa in jih ovira v izvrševanju morebitnih drugih poslov. Zaredi tega moramo najodločnejše zahtevati, da se licitacije ne razveljavljajo brez upravičenih razlogov, posebno ne na

škodo domačih ponudnikov in v korist inozemcev. Najprimernejše bi bilo, da se v pravilniku taksativno našteje slučaje, v katerih se more izvršena licitacija razveljaviti, da se na ta način prepreči nepotrebno delo raznim oblastvom.

Pod nikakim pogojem bi se ne smele vršiti licitacije, ako ni proračunske možnosti, da se nabava plača, ali kadar se sploh ne namerava nabava oddati.

O škodljivih posledicah razveljavljanja licitacij v svrhu zniževanja cen smo govorili že v splošnem delu referata.

Izvršitev pogodbe, dobavni roki, prevzem, izročitev in izplačilo.

Tudi po čl. 40 b pravilnika prične rok za izpolnitev teči od dne priobčutve, da je ponudba sprejeta, sestava pogodbe in podpisovanje pa se mora po čl. 54. pravilnika izvršiti najkasneje v 15 dneh od dne odobritve licitacije.

Med tem se dogaja, da dobiva dobavitelj pravno veljavno naročilo 2—3 tedne po datiranju naročila, v katerem je dobavni rok določen, na primer 4 tedne od dne izstavljenega naročila.

Dalje se dogaja, da se pogoji od strani države naknadno menjavajo. Znan nam je slučaj, v katerem je bilo pogojeno, da se nabava plača takoj po prejemu bla-

ga. Po podpisu pogodbe od strani dobavitelja je država enostransko izpremenila rok izplačila in določila, da se nabava plača v obrokih tekom 2 let. Prizadevanju firme se je posrečilo, da je dobila vsaj bone s 6% obrestmi v svrhu lombardiranja pri Narodni banki, katera pa zahteva 8% obresti, tako da ima firma škode 2%.

Vsled take prakse državnih oblastev predlagamo za varstvo dobaviteljev izpremembo odredbe št. 40 a pravilnika v tem smislu, da se rok za izpolnitev obveze račun od dne prejema pravno veljavno podpisane pogodbe in tehnično, odnosno materialno popolnoma jasnega naročila.

Podjetnik ali dobavitelj zapade jako občutni denarni globi, ako ne izpolni pravočasno svoje obveze.

Med tem so pa baš državna oblastva pogosto kriva taki zamudi ali pa je blago, ki je bilo pravočasno oddano na železnico za prevoz, prispelo na določeno mesto z zamudo.

Z ozirom na to predlagamo, da naj velja za nabavo materiala dan, katerega se izroči železnici, odnosno pri montažah ali stavbah dan, določen v pogodbi.

Nadalje predlagamo, da bi se vsako zavlačevanje, povzročeno po krivdi dotičnega državnega oblastva, priračunilo

dobavnemu roku in da je dotično oblastvo, ki je povzročilo zavlačevanje, dolžno povrniti podjetniku ali dobavitelju vso škodo, katera ga je vsled tega zadela.

Glede kraja uradnega prevzemanja omenjam, da imajo dobavitelji čisto veliko stroškov z odpošiljanjem svojih zastopnikov v kraj, kjer se dobavljeno blago uradno prevzema. Posebno so ti stroški občutni pri malih podjetjih. Dalje se dogaja, da zahteva komisija še kako naknadno delo na blagu, katero bi se moglo v tovarni sami bolje in hitreje izvršiti, ali pa se blago za izvršitev teh del vrne v tovarno, s čemur se izgublja čas in denar.

Radi tega predlagamo, da bi se vsaj blago domačega izvora prevzemalo na kraju produkcije v tovarni, odnosno, ako je blago že izgotovljeno, na kraju, kjer se nahaja ob času danega naročila.

V tej zvezi moramo opozoriti, da nekatera oblastva določajo za kraj prevzema franko svoje skladišče, ki je večkrat prilično oddaljeno od železniške postaje. Tak način prevzema povzroča dobavitelju znatne sitnosti in stroške radi razkladanja in prevoza, ker nima na dotičnem kraju svojega zastopnika. Ako bi se blago ne moglo prevzemati v tovarni sami, naj se določi, da se prevzame vsaj franko železniška postaja.

našamo poročilo ameriškega strokovnjaka Kemmererja o poljskem gospodarstvu in o potrebnih odpomokih.

Aluminij in cement v Jugoslaviji. Po poročilih iz poučenih krogov namerava jo napraviti konsorcij - menda z ameriškim kapitalom, ki naj zgradi v Šibeniku tovarno cementa. Tovarna naj bi predelovala v cement oni boksit, ki ni pripravljen za izdelovanje aluminija in ki ga je v Dalmaciji v velikih množinah. Poleg tega hočejo v Šibeniku ali tam zraven zgraditi tovarno aluminija, ki naj predeluje one sklade boksita, ki se izvažajo sedaj kot surovi material na Angleško, Holandsko itd.

Ogrski tekstilni kartel. O tem kartelu in o boju proti njemu smo že pisali. Sedaj je podpisan. Tovarne katuna so se zedinile in so se zavezale, da se bodo držale enotnih cen in prodajnih pogojev. Cene določa vsak teden posebna komisija na podlagi tržnega položaja. Člani kartela ne smejo graditi nobenih novih tovarn in se ne smejo udeležiti nobene nove naprave, ki bi jo zasnovali na Ogrskem inozemski interesenti. Na podlagi pogodbe pripravljajo sedaj kontingentiranje produkcije. Zaenkrat je kartel veljaven do 30. junija 1927.

Industrija stekla v Rumuniji. Rumunska steklena industrija zaposluje štiri tovarne. Samo tovarna šip v Mediašu dela dobro in napravi na leto za 700 vagonov blaga, ostale tri manjše tovarne se pa morejo držati le s podporo tovarne v Mediašu. Interesirani krogi vidijo vzrok majhne produktivnosti v dejstvu, da je vpeljala vsaka država za svojo stekleno industrijo zaščitno carino, dočim rumunska vlada to zanemarja. Dokler se dosedanja carinska politika ne bo spremenila in se tekmovanje inozemstva ne bo otežilo, se o večjem razvoju rumunske steklene industrije ne more govoriti.

Elektrifikacija Palestine. Londonski urad za elektrifikacijo Palestine je izdal od inženjerja Pinchas Ruthenberga podpisano poročilo, ki pravi, da je financiranje električnih naprav zasigurano in da je velik del potrebnega kapitala že vplačan. Skupni kapital družbe za elektrifikacijo Palestine vključno elektrarne v Jafi, Haiji in Tiberias, znaša 950.000 funtov. V prihodnjih dneh se poda inž. Ruthenberg iz Londona v Palestino, da začne s predelavo gradbe elektran ob Jordanu. V začetku prihodnjega leta bo delo že v polnem razmahu in bo zaposlilo okoli 1000 do 1500 delavcev. Dalje beremo, da so lord Reading, Alfred Mond, Hugo Hirst in lord James Rothschild dovolili, da so jih izvolili v nadzorstveni svet Palestinske električne družbe. Reading je namestnik angleškega kralja v Indiji in najbrž najvplivnejši žid na svetu. S temi imeni je elektrifikacija Palestine zasigurana.

Alli si že pridobil »Trgovskemu listu« vsaj enega novega naročnika?

V pravilniku je v členu 13., točka 9., določeno, da je treba, kadarkoli bi bilo to potrebno, postaviti minimalne in maksimalne meje za odstopanje od določene povprečne kakovosti in določenih razmerij, ker je ta toleranca potrebna kot neizogibna posledica vsake ročne in tehnične tvornice. Odstopanje od pogojene kakovosti in od določenih razmerij preko dovoljene tolerance in na škodo države je izključeno.

Na žalost se v praksi ne postopa vedno po določilih te odredbe.

Tako je v nekem slučaju vrnila železniška uprava dobavitelju en kg einka, ki ga je dobavil v kosih prilično po 35 kg v skupni teži 501 kg namesto predpisanih 500 kg. V drugem slučaju pri nabavi 15 ton katrana se je dobavitelju od dobavljenih 15.005 kg stavilo na razpolago 5 kg. Taka nekomercialna praksa pri prevzemanju nabav bi se morala vsakako opustiti.

O počasnosti pri izplačevanju nabav in del, o slabih posledicah in o splošnih temeljnih merah za izboljšanje tega položaja smo že govorili v splošnem delu referata. Tukaj hočemo omeniti le še nekatere podrobnosti, ki so pa kljub temu jako važne.

V členu 103 zakona je izvedeno načelo, da se država z nobeno pogodbo ne sme

Denarstvo.

Koliko so stale naše 10-dinarske novčanice? Kakor znano so se izdelale naše 10-dinarske novčanice, takozvani »kovačice« v Ameriki. Narodno banko je stalo to naročilo okoli 70 milijonov dinarjev. Ako pomislimo, da bi se moglo za ta denar kupiti zemljišče, sezidati tiskarno in jo popolnoma opremiti ter doma tiskati novčanice, moramo priti nehoti do prepričanja, da tudi pri Narodni banki ni vse v redu.

Vmesne bilance nemških bank. Vmesne bilance nemških velebank z 31. avgustom kažejo napram lanskemu terminu majhno poslabšanje likviditete, od 51,7% na 51,5%. Najbrž je to v prvi vrsti posledica zahtev, ki jih imajo banke same nase. Če to izločimo, so se pa banke v zadnjih dveh mesecih prav dobro razvijale. Zlasti se kaže nadaljno dvigovanje moči kapitala. Tuja denarna sredstva so se dvignila od 4856,7 milijonov mark na 5101,6. Prirastek kreditorjev v prvih letošnjih osmih mesecih izkazuje ca. 285 milijonov mark. Novi denar se je porabil večinoma v kreditni kupčiji. Debitorji so se dvignili od 2413 milijonov na 2538 milijonov mark. Banke presoajo borzno konjunkturo ugodno, njih lastni vrednostni papirji so se zvišali od 75.100.000 na 88.800.000 mark.

Čekovne nakaznice preko 30.000 Din. V zadnjem času se je večkrat dogodilo, da posamezne pošte niso imele na razpolago dovolj gotovine za izplačilo večjih zneskov, nakazanih s čekovnimi nakaznicami. Da se tem nedostatkom odpomore, bodo v bodočem poštna hranilnica in nje podružnice vsako odposlano čekovno nakaznico preko 30.000 Din brzojavno avizirale izplačilni pošti (v kolikor izplačilna pošta ni zbiralna pošta) in se bo za vsako tako brzojavno avizirano čekovno nakaznico pobrala od računovodnika posebna pristojbina v znesku 20 dinarjev.

Promet.

Poština in poštne pristojbine se povišajo samo za mesec november t. l. — Poštne, odnosno poštne pristojbine se je prvotno nameravalo povisati v svrhu podpore za oškodovance po poplavi za dobo treh mesecev. Ker se je pa naknadno izkazalo, da bo za te namene zdostoval povešek za dobo enega meseca, je minister za pošto in brzojavo odredil, da se povisane pristojbine pobirajo samo v času od 1. do 30. novembra 1926.

Konferenca za znižanje potniških tarifov. Kakor čujemo, se bo te dni vršila konferenca direktorjev železniških direkcij in načelnikov prometnega ministristva. Konferenca bo razpravljala predvsem o vprašanju znižanja tarif potniškega prometa.

Znižanje taks za poštne pakete. Minister pošte in brzojavo je odredil, da se s 1. novembrom znižajo takse na poštne

vezati, da bi dajala odplačila v naprej. Od tega pravila je samo nekaj izjem, med njimi:

1. za dela v režiji;
2. za zastavljene državne vrednostne papirje do ene desetine zneska.
3. za trgovska ali industrijska podjetja in zavode notorične kreditne sposobnosti, ki navadno ne prevzemajo v izvršitev del ali nabave materiala brez vnaprejšnjega plačila.

V praksi so slučajni vnaprejšnjega plačila jako omejeni in zvezani z znatnimi stroški, ker zahteva glavna kontrola garancijo banke ali drugačno varstvo.

Z ozirom na težak položaj naše industrije bi bilo jako umestno, da se vnaprejšnje izplačevanje vrši na široki podlagi in to tem bolj, ker je koristno tudi za državo, ako dovoljuje čim ugodnejše pogoje izplačila, ker bi se potem ponudila nižja cena. V ta namen naj bi se dopolnila točka 3. čl. 103 v tem smislu, da se vsem zanesljivim, kreditno sposobnim, domačim ponudnikom morajo dovoliti akontacije proti garancijskemu pismu ali proti kakemu drugemu zavarovanju, na primer proti zastavi sirovin ali polufabrikatov, ki se porabljajo za izdelavo naročenega materiala.

(Dalje sledi.)

pakete. Znižanje bo znašalo povprečno 20 odstotkov. Glede na stabilizacijo dinarja se bo pri pošiljanju paketov v inozemstvo računalo kot ekvivalent za en zlat dinar 12 papirnatih dinarjev.

Poštni potniški avtomobilni promet in zveza na vlake. Na prošnjo ministrstva pošte in telegrafa, da bi potniki, ki si zaradi zamude poštne avtomobila ne morejo kupiti voznega listka pri postajni blagajni, ne plačali v vlaku kazenske pristojbine, je odgovorila generalna direkcija državnih železnice pod št. 8198 od 8. septembra t. l. tako-le: »Na Vaš dopis št. 40.642 od 12. avgusta t. l., v katerem prosite, da bi potniki, ki se vozijo v poštini avtomobilih, ne plačali kazenske pristojbine v vlaku, kadar pride avtomobil tik pred odhodom vlaka, Vam sporočamo, da je generalna direkcija v sporazumu s prometnim ministrom svojim oblastvenim direktorjem naročila, da se smejo izdajati takim potnikom vozni listki v vlaku brez doplačila, a samo s tem pogojem, da potniki obdrže avtomobilne vozne listke in jih pokažejo sprevodniku.« Poštna direkcija je nato pozvala poštne garaže naj spremljevalce poštini avtomobilov opozore na ta odlok, zlasti pa na to, da ne smejo nikdar odvzeti potnikom voznih listkov, kadar pride avtomobil s tako zamudo, da si potniki ne morejo več kupiti železniških listkov pri blagajni. Tudi naj v takih slučajih vselej potnikom povedo, da dobe železniške vozne listke v vlaku brez vsakega doplačila, ako se izkažejo z avtomobilnim voznim listkom.

RAZNO.

Beograjska trgovska zbornica za gospodarski program ministra dr. Krajača. Na zadnji plenarni seji se je beograjska trgovska komora bavila tudi z gospodarskim programom ministra dr. Krajača. Poročevalec podpredsednik Stanojević je ob poročilu o zadnjem gospodarskem kongresu pripomnil, da je minister dr. Krajač v svoj gospodarski program dodal priličen del predlogov, stavljenih na kongresu. Po njegovem mnenju bi morale gospodarski program odobriti politične stranke, program sam pa naj bi bil sestavljen tako, da bi obsegal vse gospodarsko delo, katero je izvršiti v doledni bodočnosti. Zbornica je na to sklenila, da obnovi svoj predlog, naj se v najkrajšem času sestavi komitet, sestavljen iz predstavnikov vseh parlamentarnih skupin in gospodarskih korporacij, ki naj izdela gospodarski program. Ako bi vlada ne pristala na ta predlog, se skliče poseben kongres gospodarskih korporacij, da izdela za naš gospodarski razvoj v bližnji bodočnosti neobhodno potrebne smerice.

Sladkorna kampanja na Madžarskem nepovoljna. Z Ogrskega prihajajo vesti, ki ne kažejo, da bi se zadovoljivo razvijala sladkorna kampanja. V mnogih pokrajinah se pojavlja rastlinska bolezen, ki bo imela za sladkorno peso gotovo škodljive posledice in vsled tega se pričakuje, da bo letina izpod povprečnega kvantuma in kvalitete.

Kongres delavskih zbornic. Centralno tajništvo delavskih zbornic v Beogradu je sklicalo za 24. oktober t. l. III. kongres delavskih zbornic v Beogradu. Kongresa se udeležijo delegati vseh delavskih zbornic v državi ter zastopniki vseh delavskih sindikalnih organizacij, koje sodelujejo z delavskimi zbornicami. Na dnevnem redu so naslednji referati: splošni gospodarski položaj v naši državi; stanovanjski zakon, zakon o neposrednih davkih ter socialno politično zakonodajstvo in njegovo izvrševanje.

Rusko-litvinska zveza. V Kovnu se pričakuje prihodnje dni prihod Čičerina, čegar posetu pripisujejo veliko politično važnost. Litvinski listi poročajo, da je po podpisu rusko-litvinskega garancijskega pakta izjavil neki sovjetski politik, da bi sovjetska Rusija v slučaju, ako bi Poljska napadla Litvo, v 24 urah zasedla glavna mesta baltskih držav ter otvorila s svojimi četami ofenzivo proti Poljski.

Nemški zunanji minister o svoji politiki. Na kongresu nemške ljudske stranke je govoril ob splošnem aplavzu zborujočih nemški zunanji minister dr. Strese-

mann o splošnem političnem položaju. Poudaril je v svojem govoru, da se ima glede pravca svoje politike boriti z močno stranko. Vendar je njegova politika nastopila zmagovalno pot od februarskega memoranda preko Londona in Zeneve do Pariza. Ta politika je vodila do izpraznitve Porurja. Nemško-francoski sporazum predstavlja jedro vsakega sporazuma. Doktor Stresemann zatrjuje v nadaljnjih izjavah, da veruje v Briandovo voljo za izvajanje politike miru. Zlasti važen je bil oni del Stresemannovega govora, v katerem je opozoril, da utira baš gospodarstvo Francije in Nemčije pot tej politiki sporazuma. Ta korak francosko-nemškega gospodarstva bo našel brez dvoma velik odmev v svetovni gospodarski politiki. In tudi Anglija je imela vedno možnost, da se priključi tej sporazumni politiki, ako bi hotela. Nato se je dr. Stresemann še dotaknil nekaterih prečih notranjepolitičnih vprašanj in je za svoj govor žel na konferenci viharen aplavz.

Poljska vlada proti premogarjem. Na drugem mestu poročamo, kako hitro so poljski premogarji opustili nameravano zvišanje cen, ker je zagrozila vlada z represalijami. Namere vlade so bile te-le: Davek za tonu se dvigne od 1.10 zlata na 3 zlata in bi plačala premogovna industrija na ta način namesto dosedanjih treh milijonov odslej naprej devet milijonov premoženjskega davka. Eksportna tarifa se dvigne za 20 odstotkov. V premogovna industrijska središča se odpošlje posebna komisija, ki naj preišče nabavne stroške; v slučaju ugotovitve previsokih cen se proti voditeljem premogovnih podjetij postopa pravnim potom.

Poljski monopol špirta v Turčiji. Brali in pisali smo, da je imel poljski monopol špirta v Turčiji velike zgube in da so Italijani pustili Poljake na cedilu. Sedaj uradno vse te vesti demantirajo. Osnovna glavnicna družbe znaša 2 milijona turških funtov, 55% je v poljskih rokah, 45% pa v turških. Oblasti so pravila potrdile, vršil se je občni zbor in so izvolili upravni svet. Generalni ravnatelj je Poljak Stefan Dmochowski.

Gospodarski položaj Poljske. Ameriški strokovnjak profesor Kemmerer in člani njegove delegacije so podali finančnemu ministru poročila o gospodarski reorganizaciji Poljske. Poročila obsegajo 800 strojepisnih strani. Prof. Kemmerer opozarja posebno na napačni davčni sistem, ker veliko ljudi nobenih davkov ne plača, dočim so drugi preveč obremenjeni. Torej isto kot pri nas. Glede poljske eksportne politike in razvoja industrije ugotavlja Kemmerer, da Poljska kot agrarna dežela ne sme voditi izključno industrijsko politiko, računajoč zlasti z eksportom tekstilij in premoga, dočim bi bila na drugi strani takojšnja izvedba agrarne reforme za Poljsko škodljiva. Dalje se izreka ameriški strokovnjak proti državnim podjetjem in proti konecijski politiki, priporoča pa, naj se nastavijo po ameriškem načinu nadzorniki v bankah in naj se naloži del kapitala Poljske banke v žitnih elevatorjih. Torej res prav po ameriško; elevatorji so shrambe za žito, banka naj žito nakupi in naj ga hrani v elevatorjih za prodajo. V poročilu, ki je namenjeno bankam, pravi Kemmerer, da je število akcijskih bank preveliko in da bi bilo v sedanjem položaju zelo dvomljivo, če bi mogle v slučaju likvidacije upnike izplačati. Slabe banke naj likvidirajo, bodisi da se popolnoma razpustijo ali pa da se združijo z močnejšimi zavodi. Nad bankami naj bo brezobzirno nadzorstvo.

Prekop med Donavo in Tiso. Načrt prekopa med Donavo in Tiso je že več desetletij star. Ogrska vlada ga je že večkrat pokopala, češ da se z ozirom na zmanjšani promet po Tisi gradba takega prekopa nikakor ne splača. Sedaj so pa poročila o tekmovanju skupine Rothschild-Schröder in newyorške Harrimanove skupine zanimanje za ta prekop spet pokopale. V zadnjih dneh je angleška finančna skupina, pod vodstvom londonske Rothschildove tvrdke in bank Barring ter Schröder, stavila ogrski vladi predlog, da ji zgradi ta prekop, če jamči ogrska vlada 7% obrestovanje. Kanal bi bil zgrajen v petih letih in bi obilo zaposlil ogrsko industrijo in ogrske zemske delavce. V zvezi s tem prekopom naj bi se zgradila tudi elektrarna

z 10.000 KS; dalje bi se deloma z osuševanjem in deloma z namakanjem napravilo rodovitnih 100.000 do 200.000 orolov sedaj nerodovitnega sveta. Omenjena finančna skupina računski s 7 odstotnim obrestovanjem in bi plačala ogrska vlada samo primanjkljaj 1/2 odstotka. Po 50 letih pripade lastninska pravica nad prekopom in nad oplodeno ozemljem ogrski državi. Prav v teh dneh je pa prispej v Budimpešto tudi zastopnik Harrimannove skupine, da stavi ogrski vladi ravno tak predlog o gradbi prekopa med Tiso in Donavo. Ogrska vlada je v prijetnem položaju, da lahko izbira.

Gospodarske vesti. Poljska vlada je izdala odredbo, glasom katere letna obrestna mera ne sme presegati 16 odstotkov. Dosedanji dogovori, ki vsebujejo večjo obrestno mero, so veljavni kvečjemu do 1. novembra. — **Zadolženje Sovjetske Rusije** je znašalo po poročilih sovjetskoruskega časopisja 1. julija 589 milijonov rubljev. V prvih devetih mesecih tekočega prometnega leta se je dvignilo zadolženje za 223 milijonov rubljev, to je za več kot za 60 odstotkov. — **Nemška optična tvrdka Zeiss** je ustanovila podružnico v Londonu. — **Nemška industrija koles** (bicikljev) se pogaja za vpeljavo določenih vrst obrobov; hočejo vpeljati samo 5 do 6 dimenzij. Angleška industrija ima en sam tip. — **Rumunske železnice** so sedaj, kot že vemo, avtonomne. Uprava bo nekatere nabave lahko naročila brez razpisa in se bo pri pogajanjih ozirala zlasti na kvaliteto. Nemci upajo na velike dobave. — **Ravnatelj Živnostenske banke** sta postala inženjer Jan Dvořacek in dr. Edvard Zaluský. — V Pragi bodo napravili javno skladišče in bo prispevalo k zgradbi tudi mesto. — Dve češkoslovaški tovarni preprog se pogajata z ogrsko vlado o ustanovitvi nove tovarne preprog na Ogrskem. — Centralni urad češkoslovaške trgovine se je izrekel za obnovitev poštne hranilnice. On vidi v poštne hranilnice središče čuta za varčevanje najširših slojev občinstva, za koji namen drugi denarni zavodi sploh ne pridejo v poštev. V naratu je seveda še nekaj napak, ki jih bodo morali popraviti. — **Drugi del poljskega Dillonovega posojila** bo te dni izplačan. Po odbitku obresti itd. bo znašal namesto 15 milijonov samo 13 milijonov dolarjev. — Na Češkem se pripravljajo na trgovskopolitična pogajanja z Bolgarijo. Trgovsko ministrstvo se je obrnilo na ministrstvo za zunanje zadeve, naj mu poda sliko o sedanjem položaju v Bolgariji. Čehi se za pogodbo zelo zanimajo, zlasti železna in tekstilna industri-

ja, ki se morata boriti na bolgarskem trgu z občutno nemško, ogrsko in poljsko konkurenco. — Od 1. oktobra naprej se je zvišala cena **sladkorju** na Ogrskem za 250 ogrskih kron pri kilogramu. — Češke železnice razglašajo **prevozne popuste** za sladkor, rjavi premog itd. — V Pragi se je pojavil v zadnjem času velik dotok **ogrskih hranilnih vlog**. Ogrske banke so nakupile velike vsote češkoslovaških kron in so jih pustile v Pragi kot hranilne vloge. — Med Češkoslovaško in Nemčijo so se pričeli neobvezni dogovori o **zavarovalnih vprašanjih**, zlasti o določitvi nemških predvojnih obveznosti v Češkoslovaški v markah in kronah (1 predvojna marka je 1.17 krone). Poznejša pogajanja se ne bodo vršila v okviru trgovskih pogajanj, temveč sama zase. — Posojilo mesta **Hamburg** v Londonu je dobilo že v četiri ure toliko podpisov, da so podpisovanje zaključili. — **Na 500 lejev** glaseči se bankovci (mali format) zgrubijo na koncu tekočega leta svojo veljavnost in jih je treba do 31. decembra zamenjati. — **Premogovni industriji** na Poljskem so obvestili ministra za trgovino in industrijo, da prekličejo 25. septembra vpeljano 10 odstotno zvišanje domačih **premogovnih cen** in pa zvišanje cen premoga za železnice. To so premogarji naredili zato, ker jim je vlada z represalijami močno na prste stopila. — **Ameriški sladkorni trg** je zelo trden. — **Mednarodni kartel cevi**, ki je bil sklenjen v Düsseldorfu in ima tam tudi svoj sedež, hočejo postaviti na širšo podlago in bodo pritegnili tudi druge države. — V Slovaški bodo zgradili tovarno **solitra** v Žiljini. — **Danske železnice** so krile svojo premogovno potrebo do konca tekočega leta, 60.000 ton, v Poruhrju, finske pa v Gornji Šleziji.

Blago: Brusni les, feo vag. meja, den. 200; drva bukova, sveža, cepanice, 10% okroglice, feo vag. meja, den. 12; deske 18 mm, 4 m dolge, feo meja den. 480; bukova drva, suha, zdrava, meterska z 10-15% okroglice, feo vag. meja, 2 vag., den. 21, bl. 22, zaklj. 21; remeljni — smreka, jelka, I. II. III., monte, ostrorobi, od 38-38, 48-68, 53-73, 58-78, od 3 do 6 m; feo vag. meja, 5 vag., den. 550, bl. 570, zaklj. 550; trami merkantilni, 3-4 in 4-4, 6 in 7 m, feo vag. nakl. post., 1 vag., den. 255, bl. 255, zaklj. 255; trami merkantilni, od 3-3 do 6-7, od 4 do 12 m, po kupčevi noti, feo vag. meja, 6 vag., den. 310, bl. 320, zaklj. 310; remeljni 4.50, 5 in 6 m dolž., feo meja, den. 520; trami monte: 100 kosov 5 m 5-6, 100 kosov 4 m 5-6, 40 kosov 5 m 6-7, 40 kosov 6 m 6-7, feo meja, den. 290; hrastove vozne deščice: 43 mm od 18-28 cm šir., 2.60 m dolžine, 53 mm od 18-28 cm šir., 2.80 m dolžine, feo meja, den. 1230; pšenica nova, feo nakl. postaja, bl. 267.50; koruza stara, feo vag. nakl. post., bl. 168; koruza umetno sušena za X., XI., XII., feo vag. nakl. post., bl. 145; koruza nova v klipu, feo vag. nakl. post., bl. 80; rž domača, feo nakl. post., bl. 215; oves novi, feo nakl. post., bl. 155; fižol beli novi, feo vag. nakl. post., bl. 135; krompir rani, feo vag. slov. post., bl. 90; laneno seme, feo Ljubljana, den. 380; laneno seme Podravina, feo Ljubljana, den. 370; seno sladko, stišnjeno, feo vag. slov. postaja, bl. 100.

mešane 19, masli 25, šunke (gnjati) 35, prekajenega mesa I. 32, II. 30. Drobnička 1 kg koštrunovega 13 do 14, jagnjetine 20, klobase: 1 kg krakovskih 45, debrecinskih 45, hrenovk 35, posebnih 30, polprekajenih kranjskih 32.35, suhih kranjskih 67, prekajenih slanina 28 do 30, perutnina; piščanec majhen 15 do 18, večji 20 do 25, kokoš 25 do 35, petelin 25 do 30, domač zajec manjši 10 do 15, večji 16 do 30. Mleko, maslo, jajca, sir: 1 liter mleka 2.50 do 3, 1 kg surovega masla 40, čajnega 55, masla 45, bohinskega sira 36 do 44, eno jajce 1.25 do 1.50.

Cene špecerijskemu blagu v Ljubljani. 1 kg kave Portoriko 70 do 76, Santos 52 do 56, Rio 42 do 46, pražene kave I. 92 do 100, II. 76 do 80, III. 56 do 60, kristalnega belega sladkorja 13.50, sladkorja v kockah 15.50, riža I. 8 do 12, II. 7 do 9, 1 liter namiznega olja 20, jedilnega olja 18, 1 kg testenin I. 12, II. 8.50 dinarjev.

Mlevski izdelki na trgu v Ljubljani. 1 kg moke št. 0 5.50 do 6, št. 1 3 do 3.50, št. 2 4 do 4.50, št. 3 3.75, št. 5 3.75 do 4, kaše 6 do 7, ješprenja 6 do 8, ješprenjčka 10 do 13, koruzne moke 3.50 do 4, koruznega zdroba 4 do 5, pšeničnega zdroba 6.50, ajdove moke I. 9, II. 8, ržene moke 5 Din.

TRŽNA POROČILA.

Dunajski goveji sejem (4. t. m.). — Dogon 3861; glav od tega 1587 iz Jugoslavije. Ob počasnem prometu so se pocenili voli in krave srednje in slabše kakovosti za 5 do 10 grošev pri kg. Najboljše blago, biki in slaba živina so odbržali svoje cene. Notirajo za kg žive teže: voli I. 1.50 do 1.80 (izjemno 1.85 do 2.05), II. 1.25 do 1.45, III. 1 do 1.20, biki 1.15 do 1.55, krave 0.90 do 1.50 (1.65), slaba živina 0.55 do 0.85 šilinga.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 1. oktobra 1926 se je pripeljalo 262 svinj in 1 koza. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči, 5 do 6 tednov stari, komad 55 do 100; 7 do 9 tednov stari 125 do 150; 3 do 4 mesece stari 250 do 300; 5 do 7 mesecev 420 do 450; 8 do 10 mesecev 525 do 550; 1 leto 1000 do 1200 dinarjev. 1 kg žive teže 9.50 do 10; 1 kg mrtev teže 15 do 17 Din. Prodalo se je 142 komadov.

Tržne cene v Ljubljani (1 okt.). Govedina po mesnicah 16 do 19, na trgu: 1 kg govejega mesa I. 18, II. 15, jezika 18 do 19, vampov 9 do 10, pljuč 6 do 8, jeter 18 do 19. Teletina: 1 kg telečjega I. 20, II. 17 do 18, 1 kg jeter 25, pljuč 20. Svinjina: 1 kg prašičjega mesa I. 22.50, II. 19 do 20, pljuč 10, jeter 15, slanina trebušne 18, slanina ribe in sala 20, slanina

DOBAVA, PRODAJA.

Nabava bencina. Na osnovi členov 86. do 98. zakona o drž. računovodstvu razpisuje direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani prvo pismeno dražbo za dobavo 12.000 kg bencina. Dražba bo dne 16. novembra 1926 ob 11. dop. v pisarni ekonomskega oddelka direkcije pošte in telegrafa v Ljubljani, Sv. Jakoba trg št. 2, I. nadstropje, soba št. 42. Dražbe se sme udeležiti vsak, ki izpolni pogoje čl. 13, točka 6, pravilnika k zak. o drž. rač. in ki položi 5%-no ali, če je inozemec, 10%-no jamčevino najkasneje na dan dražbe do 10. ure dop. pri pomožnem uradu direkcije. Ponudbe, ki morajo biti kolkovane s 100 Din in predložene v zapečatenem ovitku z napisom: »Ponudba tvrdke N. N. za dobavo 12.000 kg bencina«, sprejema določena komisija na dan dražbe do 11. Cene morajo biti napisane razločno v številkah in besedah in se razumejo v dinarjih, ocarinjeno, z zavojnino in prevoznimi stroški vred, franco skladišče direkcije. Pogoji se lahko vpogledajo vsak delavnik od 8. do 13. v sobi št. 32 direkcije.

Ljubljanska borza.

Sreda, dne 6. oktobra 1926.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz l. 1921, den. 71, bl. 72; Loterijska drž. renta za vojno škodo, den. 305; Zastavni listi Kranjske dež. banke, den. 20, bl. 22; Kom. zadolžnice Kranjske dež. banke, den. 20, bl. 22; Celjska posojilnica d. d., Celje, den. 193, bl. 196; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana, den. 155; Merkantilna banka, Kočevje, den. 93, bl. 97; Prva hrv. štedionica, Zagreb, den. 865, bl. 868; Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana, den. 165, bl. 175; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana, bl. 110; Združene papirnice Vevče, Gorizane in Medvode d. d., Ljubljana, den. 102; Stavbna družba d. d., Ljubljana, den. 55, bl. 65; »Šešir«, tovarna klobukov d. d., Skofja Loka, den. 103, bl. 104, zaklj. 104.

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe
IVAN JELAČIN, Ljubljana
 Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.
 Točna in solidna postrežba! Zahtevajte cenike

Edino **šivalni stroji** in najboljše **kolesa** za rodbino, obrt in industrijo so le
JOS. PETELINCA
 Najnižje cene! Tudi na obroke!
Gritzner Adler
 Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika
 Pouk v rezetu brezplačno. — Večletne garancije.

Veletrgovina v Ljubljani
A. ŠARABON
 priporoča **špecerijsko blago**
 raznovrstno žganje moko in deželne pridelke raznovrstno rudninsko vodo
 Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.
 CENIK NA RAZPOLAGO!

WINOCET
 tovarna
 vinskega kisa, d. z. o. z., Ljubljana, nudi
: najfinejši in najokusnejši :
namizni kis iz pristnega vina.
 ZAHTEVAJTE PONUDBO!
Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.
 Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

TISKARNA MERKUR
 Trgovsko-industrijska d. d.
Ljubljana
Simon Gregorčičeva ulica št. 13
Telefon št. 552
 Račun pri pošt. ček. zav. št. 13.108
 Se priporoča za vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela. Tiska vse tiskovine za trgovino, industrijo in urade; časopise, knjige, koledarje, letake, posetnice i. t. d. i. t. d. Lastna knjigovoznica.

Oglejte si
 bogato zalogo nogavil in rokavil za dame, gospoda in otroke, vezene, našivkov in čipk ter drugega modnega in toaletnega blaga, potrebnih za šivilje, krojače in čevljarje
na veliko in malo
 po najnižji dnevni ceni pri:
JOSIP PETELINC
LJUBLJANA
 blizu Prešernovega spomenika, ob vod. levo.